

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองหงส์ อำเภอนาทม จังหวัดนครราชสีมา*

THE PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF THE PEOPLE
IN NONG HONG SUB - DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
THUNG SONG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

สุชาติ พริกเล็ก

Suchat Pricklek

ไพรัตน์ ฉิมหาด

Pairat Chimhad

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

เดช แชน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkhaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: suchats9461@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอนาทม จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จีซีและมอร์แกน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.33$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการ

* Received January 28, 2022; Revised February 26, 2022; Accepted April 7, 2022

ตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.26$) ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่า 1) ด้านการตัดสินใจ ควรจัดให้มีการทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงแผนในการพัฒนาชุมชนและกำหนดวันให้เหมาะสม 2) ด้านการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชน 3) ด้านการติดตามประเมินผล ควรจัดทำหนังสือรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบ นำเสนอผลการดำเนินงานผ่านทางโซเชียลมีเดียเพื่อง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ 4) ด้านการรับผลประโยชน์ ควรดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน, จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the participation in the community development of people in Nong Hong subdistrict administrative organization, Thung Song district, Nakhon Si Thammarat province; 2) to study the recommendations on the guidelines for participation in community development of the people by using mixed research method, for qualitative research a group of 21 key informants, collected data by using a non structured interview form. Data were analyzed by using descriptive techniques. For quantitative analysis: a sample of 370 people was obtained using Krejcie and Morgan ready-made tables. Collect data by using questionnaires. The data were analyzed; mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD). The results showed that; 1) People's participation in community development was at a moderate level ($\bar{X} = 2.56$) when considering each aspect by sorting the average from highest to lowest, it was found that participation in receiving benefits was the highest mean ($\bar{X} = 3.32$) followed by participation in the evaluation ($\bar{X} = 2.33$) and participation in decision-making was the lowest mean ($\bar{X} = 2.26$), respectively. 2) The recommendations on the guidelines for participation in community development were found: 1) The aspect of decision-making; the community should be organized to allow people to be aware of the community development plan and set the appropriate date. 2) The aspect of operations; there should provide opportunities for people to participate in operations or activities; design activities that promote the

development of people's potential 3) The aspect of follow-up and evaluation; there should prepare a letter to report on each year's performance to explain to the public and present the results through social media for easy monitoring. 4) The aspect of benefit; there should carry out various tasks or projects in accordance with the needs of the people.

Keywords: Participation, Community Development, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ และใช้อำนาจนั้นเพื่อบริหารและจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ หน่วยงานซึ่งถือเป็นกลไกของรัฐบาลจะต้องนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นล้วนแล้วแต่ต้องดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้ทั้งสิ้น(สถาบันพระปกเกล้า, 2544) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ในส่วนของเป้าหมายข้อที่ (6) ระบุไว้ว่า เป้าหมายสำคัญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ภาครัฐจะต้องดำเนินการพัฒนาให้ภาครัฐมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) จะเห็นได้ว่าในส่วนของพัฒนาประเทศนั้น รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก ดังเช่น แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 - 2564 ก็ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้เช่นเดียวกัน อันได้แก่ 1) ชุมชนจะต้องมีความเข้มแข็ง 2) ชุมชนจะต้องมีความปลอดภัย 3) ชุมชนจะต้องมีความสงบเรียบร้อย 4) หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความเข้มแข็ง 5) พื้นที่ภูมิภาคและพื้นที่เศรษฐกิจจะต้องมีขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2564) กรมการพัฒนาชุมชนเอง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในส่วนนี้โดยตรง ก็ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้เช่นเดียวกัน โดยได้นำสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมของการบริหารประเทศ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงอนาคต ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศ ชุมชน ในด้านที่มีผลต่อการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ให้มุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2564” กรมการพัฒนา

ชุมชนได้มุ่งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด โดยดำเนินการผ่านหน่วยงานบริหารราชการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้เข้าถึงและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2564) และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันหน่วยงานบริหารราชการต่าง ๆ ของรัฐได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สิ่งใดบ้างที่ชุมชนต้องให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาพัฒนา ก็สามารถนำเสนอหรือวางแผนร่วมกับหน่วยงานนั้น ๆ ได้ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนมากที่สุด หรือหากมีโครงการใดที่ประชาชนหรือชุมชนไม่เห็นด้วย ก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาาร่วมกันได้ แต่ที่ผ่านมาก็ยังมีประชาชนอีกหลายคนที่ยังไม่เข้าใจ หรือไม่ให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน จากผลการวิจัยของ นางเยาว์ ทองสุข พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการด้วยกันคือ ปัญหาข้อจำกัดด้านเวลาที่จะเข้าร่วม ปัญหาด้านกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม การไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น (นางเยาว์ ทองสุข, 2558) การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ชุมชน เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในส่วนนี้ อันเป็นส่วนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตและชุมชนของตน ชุมชนใดมีความรู้และมีความเข้มแข็ง ชุมชนนั้นก็สามารถพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขภาพ และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ล้วนเกิดจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมกันติดตามตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ ตั้งแต่ขั้นริเริ่มการพัฒนา ขึ้นวางแผน ขึ้นดำเนินการ ขึ้นรับผลประโยชน์ จนถึงขั้นประเมินผล (ทศพล กฤตพิสิฐ, 2545) ประชาชนมีสิทธิเสนอสิ่งที่ชุมชนต้องการให้หน่วยงานของรัฐได้รับทราบ เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ตรงจุดและตรงความต้องการ สามารถเสนอความต้องการในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผ่านหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นั่นก็คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้ชุมชนแต่ละพื้นที่มีความเจริญก้าวหน้า เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีความปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อย (โกวิทย์ พวงงาม, 2545)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจำนวน 7,850 แห่งทั่วประเทศ มีอำนาจหน้าที่ด้านการปกครอง

ด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณูปการ ด้านส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมด้านการศึกษา กีฬา การท่องเที่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2564) ที่ผ่านมามีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ผ่านการจัดโครงการต่าง ๆ แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านการให้ความร่วมมือของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วม เห็นได้จากการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์, 2563) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ จะต้องถ่ายทอดความรู้และหาวิธีการที่จะให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งปลอดภัย และมีความสุข ตรงตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้สร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง ร่วมกันพัฒนา ให้ชุมชนเป็นชุมชนที่มีแต่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10,275 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ แยกตามหมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554) เทคนิควิธีการสุ่ม ผู้วิจัยใช้การสุ่มหลายขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามแต่ละหมู่บ้าน 2) การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) หลังจากทราบจำนวนของประชากรของแต่ละหมู่บ้านแล้วนำประชากรที่ได้ มาหาสัดส่วนโควตาของประชากรของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนด 3) การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นใครก็ได้ ที่สามารถให้ข้อมูลได้ เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และต้องมีชื่อในทะเบียนราษฎรของหมู่บ้านนั้น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผลการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญในเครื่องมือวัด พบว่ามี ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 สามารถนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลได้

3. หลังจากแบบสอบถามปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนสมบูรณ์แล้ว นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่ประชากร

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .953

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าไปทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม จำนวน 370 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง องค์กรตำบลหนองหงส์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2565 ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลาทั้งสิ้นรวม 7 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ และระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ย (Best, John W., 1997)

ขั้นตอนที่ 3 รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทั้งจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ มาประมวลผลนำเสนอโดยแจกแจงความถี่ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว นำผลที่ได้มาสรุปและรายงานผลการวิจัย ต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นตัวแทนจาก 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารจากหน่วยงานของภาครัฐ จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน 3) ผู้นำทางจิตวิญญาณ จำนวน 3 คน และ 4) กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 3 รวมทั้งสิ้น 21 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจสอบพิจารณาเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องตามหลักภาษา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บข้อมูลได้อย่างครบคลุม และได้คำตอบตรงตามประเด็นที่ต้องการอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจดบันทึกและการบันทึกวิดีโอ เพื่อไม่ให้ข้อมูลตกหล่น หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2) จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนก และจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบเป็นด้าน ๆ เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้าง

ข้อสรุป เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องที่ทำวิจัย 4) นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

จำแนกตามเพศ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 63.24 และเป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.76

จำแนกตามอายุ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 27.57 อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.76 และอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15.68 ตามลำดับ

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 47.57 รองลงมา มีระดับการศึกษา อนุปริญญา ปวส. จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 ระดับการศึกษาปริญญาตรี/หรือสูงกว่า จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.84 และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.49

จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.68 รองลงมา รับจ้างทั่วไป จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.86 ค้าขาย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.46 และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 9,000 บาท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 44.05 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 9,001 - 15,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.92 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.43 และมีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.59 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ อยู่มาตั้งแต่กำเนิด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 51.35 รองลงมา มาอาศัยอยู่ 3 - 5 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 มาอาศัยอยู่ 1 - 3 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.57 และมาอาศัยอยู่ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.78 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ใน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.26	0.80	น้อย
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	2.32	0.74	น้อย
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	2.33	0.75	น้อย
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.32	0.68	ปานกลาง
รวม	2.56	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$.) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.32$.) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.33$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.26$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอ ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอให้มีการทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงแผนในการพัฒนาชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบทั่วถึง การกำหนดวันที่ทำประชาคมก็ควรหลีกเลี่ยงวันธรรมดา เพราะประชาชนต้องประกอบอาชีพ จะไม่ว่างในการเข้าร่วม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วม หากเข้าร่วมจะได้รับประโยชน์อะไร และหากไม่เข้าร่วมจะส่งผลเสียอย่างไร และ

เสนอแนะให้แต่ละหมู่บ้าน จัดทำแผนพัฒนาของตนเพื่อที่จะได้นำเสนอความต้องการหรือเรื่อง ที่เห็นว่ามีคามจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา การเข้าประชุมเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นปัจจัยสำคัญ ต้องหาวิธีให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมให้ได้ เพราะหากไม่เข้าร่วมประชุมแล้ว การมีส่วนร่วมใน ด้านอื่น ๆ ก็จะไม่เกิดด้วย ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ต้องให้ความสำคัญ กับเรื่องนี้

ประเด็นที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้าน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอว่า องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองหงส์ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือการทำ กิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมหรือโครงการเหล่านี้ จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชน หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงการต่าง ๆ ที่คนในชุมชนพอที่จะกระทำได้ ก็ควรให้ ประชาชนในพื้นที่ทำ เพราะจะได้เป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับชุมชน ดังมีการเสนอ ให้ภาคประชาชน หรือประชาชนในหมู่บ้านรวมกลุ่มกัน สามารถที่จะรับงานจากภาครัฐได้ รายละเอียดเหล่านี้อาจจะต้องไปศึกษาเพิ่มเติมว่า มีระเบียบกล่าวไว้ว่าอย่างไร กิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณสมบัติ ก็ควรให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เพราะจะ ทำให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนในสาธารณสมบัตินั้น เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากตน หรือคนในชุมชน

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้าน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอว่า องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ควรจัดทำหนังสือรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อชี้แจง ให้ประชาชนได้รับทราบ หรือใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียในการรายงานผลดำเนินงาน ประชาชน จะได้เข้าถึงได้ง่ายและติดตามการดำเนินงานได้ง่าย ที่ผ่านมามีประชาชนถือว่ามีติดตาม ประเมินผลที่น้อยอยู่ เพราะไม่ทราบว่าต้องติดตามผ่านช่องทางไหน หรือเห็นว่าการติดตามการ ดำเนินงานไม่ใช่หน้าที่ของตน อีกประการหนึ่ง ประชาชนต้องการให้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้า ไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการในการตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นองค์กรติดตาม ตรวจสอบภาคประชาชน

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ให้ข้อมูล สำคัญส่วนใหญ่เสนอว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ต้องดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของประชาชน โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชน แล้ว เมื่อดำเนินการตามแผนนั้นลุล่วงแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยตรง ตรง

ตามความต้องการว่าประชาชนต้องการสิ่งใดและความสำคัญกับเรื่องใดเป็นอันดับแรก เพราะแต่ละพื้นที่ก็มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน การพัฒนาที่ตรงจุดจะทำให้ไม่เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากร งบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนา ดังนั้นการใช้งบประมาณต้องตอบโจทย์ การแก้ปัญหารวมถึงความคุ้มค่าด้วย และการใช้งบประมาณ ไม่ควรให้ความสำคัญเฉพาะปัจจัยเชิงโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่ให้กระจายเพื่อพัฒนาในด้านอื่น ๆ ด้วย ตามสมควรตามความต้องการของประชาชน

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา จันทร์ทรง ที่พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ (จริญญา จันทร์ทรง, 2555) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัฐ กันภัย ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (รัฐ กันภัย, 2558) ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา สามารถแยกอภิปรายผลตามลำดับของค่าเฉลี่ยเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดรรชนี สระบัว ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (ดรรชนี สระบัว, 2556) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 4 ที่ว่า ท่านรู้สึกยินดีและพอใจต่อการพัฒนาชุมชนแบบให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพียงใด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้สาเหตุก็เพราะว่าประชาชนรู้สึกพึงพอใจที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการที่จะได้นำเสนอความต้องการหรือปัญหาของตน มีความรู้สึกว่าการบริหารงานในลักษณะนี้ เป็นการรับฟังเสียงประชาชนไม่ทอดทิ้ง

ประชาชน ประชาชนจึงรู้สึกได้ว่า ได้รับประโยชน์จากการบริหารงานในลักษณะนี้มาก แต่ด้วยภาระหน้าที่ของแต่ละครอบครัว ปัญหาเรื่องปากท้อง ก็อาจจะเข้าร่วมกับทางภาครัฐได้ไม่เต็มที่ แต่ในใจลึก ๆ แล้วก็อยากเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังนโยบายต่าง ๆ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ข้อที่ 3 ที่ว่า ท่านเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน เพียงใด สาเหตุก็เพราะว่า ความสามัคคีเป็นผลสืบเนื่องจากการเข้าร่วม เมื่อชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ก็ย่อมเกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชนได้ ดังคำกล่าวที่ว่า ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง ยิ่งทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยเท่าไร ก็ย่อมคุ้นเคยกันเท่านั้น ประชาชนจึงมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนี้ ก่อให้เกิดความสามัคคีได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ที่ว่า ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน เพียงใด ทั้งนี้สาเหตุก็เพราะว่า เนื่องจากประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่แรก คือ ตั้งแต่การนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาชุมชน ทำให้ไม่ได้รับผลตามความต้องการของตน เพราะตนไม่ได้มีส่วนในการนำเสนอ เมื่อทางภาครัฐดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โครงการที่ได้จึงอาจจะไม่ได้ตอบโจทย์ ไม่ตรงตามความพึงพอใจ อีกประการหนึ่งตัวประชาชนเองไม่ทราบว่า ภาครัฐดำเนินการโครงการอะไรบ้าง จึงไม่สามารถตอบได้ว่า โครงการเหล่านั้นตอบโจทย์กับตัวเองหรือไม่ จึงให้คะแนนเฉพาะที่เป็นลักษณะการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่ตนได้รับประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ ท่านคิดว่าการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาชุมชนมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนกิจกรรมพัฒนาที่ใช้ เพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้สาเหตุก็เพราะว่า ประชาชนยังเห็นว่า งบประมาณที่องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ใช้ไปนั้น เกิดความคุ้มค่าอยู่ ดังสืบเนื่องมาจาก การสำรวจด้านการรับผลประโยชน์ ที่ด้านการรับผลประโยชน์ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง ก็แสดงให้เห็นว่า โครงการต่าง ๆ ที่ทำก็เกิดประโยชน์กับประชาชนอยู่ แต่อาจจะไม่ถูกต้องตรงตามความพอใจมากนัก แต่ส่วนหนึ่งก็ไม่สามารถโทษภาครัฐได้เพียงอย่างเดียว เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสืบเนื่องจากการที่ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในตั้งแต่ครั้งแรก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ข้อที่ 5 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาชุมชนตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ เพียงใด สาเหตุที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ก็เพราะว่า ประชาชนมีโอกาสดูติดตามผลที่น้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรัชย์ พวงงาม ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย (สุรัชย์ พวงงาม, 2558) เนื่องจากไม่ทราบว่าต้องติดตามผลในช่องทางใด หรือจะติดตามผลอย่างไร แต่ส่วนใหญ่ที่จะทราบก็ต่อเมื่อโครงการนั้นหรือกิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นแล้ว จึงอาจจะได้ติดตามผ่านการบอกเล่าของคนในชุมชน แต่ไม่ได้ติดตามในลักษณะการเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงอย่างเป็นทางการ ส่วน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน เพียงใด สาเหตุก็เพราะว่า โอกาสที่จะถูกแต่งตั้งเป็นกรรมการนั้นมีน้อย ผู้แต่งตั้งก็ต้องคัดเลือกจากคุณสมบัติ หรือบางท่านอาจจะไม่สะดวก ด้วยภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ จึงทำให้ข้อนี้มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ในด้านการติดตามประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร แสนประเสริฐ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอสี่พระยา จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย (ดวงพร แสนประเสริฐ, 2558) ประเสริฐเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมออกแรงกายในการทำกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน เพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สาเหตุก็เพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น การกสิกรรม เป็นต้น สถานการณ์ราคายาง ณ ปัจจุบันนี้ ก็ราคาตกต่ำ ทำให้รายได้ประชากรส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 9,000 บาท การเข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนส่วนใหญ่ จึงจะเป็นลักษณะการใช้แรงกายมากกว่าแรงทรัพย์ แรงทรัพย์ก็พอจะมีอยู่บ้างแต่ก็ถือว่าอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ข้อที่ 4 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่วางไว้ เพียงใด สาเหตุก็เพราะว่า ปัจจุบันนี้การติดต่อสื่อสารไม่ได้ลำบากเหมือนที่เคย ใช้เพียงโทรศัพท์มือถือก็สามารถติดต่อประสานงานได้ แต่อาจจะไม่เป็นทางการมากนัก แต่ก็เพื่อความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานในการแก้ไขปัญหา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพียงใด ทั้งนี้ สาเหตุก็เพราะว่า กำลังทรัพย์ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ยิ่งสถานการณ์เศรษฐกิจเช่นนี้ ที่ราคาหมู่มุ้งหะยานไปกิโกรัมละเกือบสามร้อย การใช้จ่ายต่าง ๆ ก็ต้องบริหารจัดการให้ดี เพราะมีเช่นนั้น รายรับอาจจะไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 4 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน ขั้นตอนดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สาเหตุก็เพราะว่า ประชาชนยังเชื่อว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน ในการพัฒนาชุมชน ยังเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะคนที่จะได้ประโยชน์สูงสุดก็คือตัวประชาชนเอง แต่อาจจะด้วยภาระหน้าที่ ปัญหาเรื่องปากเรื่องท้อง ดังที่กล่าวแล้ว หรือปัญหาการจัดสรรวันเวลาการทำประชาคม การทำประชาพิจารณ์ ของภาครัฐเอง การให้ความรู้ อาจจะยังไม่ทั่วถึงมากพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงเยาว์ ทองสุข ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาข้อจำกัดด้านเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการ

ดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้าน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์มากกว่าที่มีในโครงการ ประชาชนบางกลุ่มมองเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นตัวเงินมากกว่า ความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น (นางเยาว์ ทองสุข, 2558) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ข้อที่ 2 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการคัดเลือกกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพียงใด สาเหตุก็เพราะว่า การที่จะตัดสินใจอะไรต่าง ๆ ได้ ประเด็นที่สำคัญ คือ ต้องเข้าร่วมประชุม ร่วมรับฟังข้อมูลข่าวสารให้ได้ก่อน เมื่อมีโอกาสเข้าร่วมประชุม ก็ย่อมมีโอกาสในการเสนอข้อคิดเห็น มีโอกาสในการคัดเลือก หากไม่เข้าร่วมก็ไม่มีโอกาสได้กระทำในสิ่งเหล่านี้ ส่วนข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 5 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน เพียงใด เช่นเดียวกับข้อก่อนหน้านี้ หากไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาก็แทบจะกระทำไม่ได้เลย ไม่ต้องพูดถึงเรื่องการกำหนดทรัพยากร แค่เรื่องเสนอความต้องการ การให้ข้อมูล การกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การวางแผน ขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย จะเกิดขึ้นได้ก็เพราะอาศัยการเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ดังนั้น การพัฒนาการมีส่วนร่วมจึงต้องคิดหาวิธีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตวีร์ เกษมสุข ที่พบว่า การพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับแต่ละบริบท ต้องเน้นให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการตามแผนการ ติดตามประเมินผลและการรับประโยชน์จากการพัฒนา โดยอาศัยกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม (Activity-based Participation) ที่เหมาะสมกับบริบทหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนนั้น (จินตวีร์ เกษมสุข, 2558)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา

ประเด็นที่ 1 ข้อเสนอแนะแนวทางในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้ภาครัฐเข้าถึงประชาชนและให้ความรู้กับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ในด้านการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ระบุถึงความต้องการในส่วนที่อยากให้เกิดการพัฒนาในชุมชน **ประเด็นที่ 2** ข้อเสนอแนะแนวทางในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะได้ติดตามการดำเนินงานว่า หลังจากการทำแผนพัฒนาชุมชนแล้ว ทางภาครัฐได้ดำเนินงานถึงขั้นตอนไหนบ้างแล้ว เพื่อที่จะได้รายงานให้กับประชาชนได้รับทราบ ทางภาครัฐควรเลือกจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนสามารถเข้าไปร่วมได้ เพราะหากประชาชนเข้าร่วมได้ก็จะเป็นการส่งเสริมความสามัคคีของคนในชุมชนอีกทางหนึ่ง **ประเด็นที่ 3**

ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ภาครัฐควรมีการชี้แจงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาจจะทำเป็นหนังสือ หรือรายงาน หรือข้อมูลแบบ Infographic จะทำให้เข้าใจข้อมูลและติดตามผลได้ง่าย และปัจจุบันนี้ก็มีช่องทางออนไลน์ไว้รองรับในส่วนของการทำงานด้านนี้ อาจจะใช้ช่องทางออนไลน์เช่น Line, Facebook, Youtube เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามลำดับ **ประเด็นที่ 4** ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์นั้นมีหลายด้าน แบ่งโดยย่อเป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสติปัญญา ภาครัฐส่งเสริมให้ประชาชนได้รับประโยชน์ครบทั้ง 3 ด้าน ไม่ควรเน้นหนักไปเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ให้พิจารณาตามความเหมาะสม และความจำเป็นของประชาชน การพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรพันธุ์ เปล่งงูเหลือม ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอกะชังสมุทร จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน พบว่า 1) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คือ มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และด้านการสนับสนุนจากภาคเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) (อมรพันธุ์ เปล่งงูเหลือม, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่า 1) ด้านการตัดสินใจ ควรจัดให้มีการทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงแผนในการพัฒนาชุมชน และกำหนดวันให้เหมาะสม 2) ด้านการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชน 3) ด้านการติดตามประเมินผล ควรจัดทำหนังสือรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบ นำเสนอผลการดำเนินงานผ่านทางโซเชียลมีเดียเพื่อง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ 4) ด้านการรับผลประโยชน์ ควรดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของประชาชน ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนอย่างจริงจัง มีแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่าง

เป็นระบบ ให้เข้าถึงประชาชน รับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน รับสนองความต้องการทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2564). แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 – 2564. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2564 จาก <https://suphanburi.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/67/2020/10/ยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน-2564.pdf>
- โกวิท พวงงาม. (2545). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จริญญา จันทรทรง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จินตวิรี เกษมสุข. (2558). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(50), 169-186.
- ฐิตอลีนา ใจเพียร. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองงา อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ดรชณี สระบัว. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ, 1(1), 61-68.
- ดวงพร แสนประเสริฐ. (2558). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานการบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอสี่ขอม จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 7(2), 39-55.
- ทศพล กฤตพิสิฐ. (2545). การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- นงเยาว์ ทองสุข. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีกา จังหวัดตรัง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(3), 9-15.

- รัฐ กันภัย. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(1), 465-482 .
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหาสมุทรวิทยา วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2544). โครงการเฉลิมพระเกียรติ สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(พ.ศ. 2540). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2564 จาก <http://www.pasanglocal.go.th/athf/law/20190604153515.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2564 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2564). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 – 2564. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2564 จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/kpi/kpi60_4.pdf
- สุรัช พวงงาม. (2558). การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเขานิพันธ์ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 6(1), 119-134.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์. (2563). รายงานโครงการ อบต. พบประชาชน ประจำปีงบประมาณ 2563. นครศรีธรรมราช: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์.
- _____. (2564). ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤษภาคม 2564 จาก http://www.nonghongs.go.th/data.php?content_id=8
- อมรพันธุ์ เปล่งภูเหล็ก. (2559). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลบ้านเคื่อ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 1(1), 74-85.
- Best, John W. (1997). Research in Education. Boston MA: Allyn and Bacon.